

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Terezy Kučerové a soudců Mgr. Heleny Nutilové a JUDr. Michala Hájka, Ph.D., v právní věci

žalobce: **KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.**
DIČ CZ26055996
sídlem F. A. Gerstnera 21/3, České Budějovice
zastoupeného spol. Ernst & Young, s.r.o.,
se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1,

proti
žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,**
se sídlem Brno, Masarykova 427/31,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2022, č.j. 3587/22/5200-11434-711926,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou doručenou Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) dne 31. 3. 2022 se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2022, č.j. 3587/22/5200-11434-711926 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým byla zamítnuta odvolání žalobce a potvrzeny dodatečné platební výměry Finančního úřadu pro Jihočeský kraj (dále jen „správce daně“) na daň z příjmů fyzických osob vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně ze dne 25. 5. 2020, č.j. 1427698/20/2201-51521-301229, ze dne 7. 5. 2020, č.j. 1300876/20/2201-51521-301229 a ze dne 7. 5. 2020, č.j. 1305312/20/2201-51521-301229. Těmito dodatečnými platebními výměry byla žalobci za každé zdaňovací období let 2015, 2016 a 2017 doměřena daň z příjmů fyzických osob ve výši 2 117 646 Kč a dále penále ve výši 423 529 Kč. K doměření daně z příjmů fyzických osob vybíraných srážkou podle zvláštní sazby došlo z důvodu konstatovaného zneužití práva, k němuž mělo dojít účelovou emisí a následným úpisem korunových dluhopisů, jejímž stěžejním důvodem byla výplata úroků nezdaněných zvláštní sazbou daně dle § 36 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění do 31. 12. 2020 (dále jen „zákon o daních z příjmů“) spojeným osobám a zatížení žalobce nákladovými úroky.
2. K uvedenému závěru daňové orgány dospěly provedeným dokazováním, z něhož vyplynul následující skutkový stav, který je mezi stranami nesporný. Na jednání představenstva mateřské společnosti KOOH-I-NOOR holding a.s. dne 8. 10. 2012 bylo rozhodnuto z důvodu optimalizace kapitálové struktury o snížení základního kapitálu a současně o omezení přispívání do cash poolingů v období po 1. 1. 2013 v rozsahu snížení základního kapitálu (snížení základního kapitálu – oproti mimořádnou valnou hromadou původně schváleným 303 626 000 Kč - následně proběhlo v částce 267 626 000 Kč, kdy jediným akceptantem veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií v objemu 267 626 000 Kč byl Ing. V.B.) s tím, že členové skupiny využívající financování z cash poolingů byli napříště povinni zajistit si potřebu finančních prostředků vlastním způsobem. Jako optimální varianta profinancování očekávaných ekonomických potřeb byla zvolena emise dluhopisů o jmenovité hodnotě 300 000 000 Kč, s pevným úrokovým výnosem 6 % a se splatností 15 let. K této emisí došlo dne 15. 11. 2012, přičemž šlo o neveřejnou emisí dluhopisů a upisovatelé byli žalobcem konkrétně určeni – jednalo se o spojené osoby ve smyslu § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů, a to o Ing. V.B., předsedu představenstva žalobce, předsedu představenstva (od 21. 2. 2014 statutárního ředitele a předsedu správní rady) mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s., který byl rovněž předsedou dozorčí rady spol. GAMA GROUP a.s., jemuž byly upsány dluhopisy celkové jmenovité hodnoty 140 000 000 Kč; dále o Ph. Dr. Ing. V.B. Ph. D., místopředsedu představenstva žalobce a předsedu dozorčí rady spol. KOOH-I-NOOR holding a.s., jemuž byly upsány dluhopisy celkové jmenovité hodnoty 30 000 000 Kč a o Ing. D.B., MBA, předsedu dozorčí rady žalobce, člena představenstva spol. KOOH-I-NOOR holding a.s. a předsedu představenstva spol. GAMA GROUP a.s., jemuž byly upsány dluhopisy o celkové jmenovité hodnotě 30 000 000 Kč. Dne 15. 11. 2012 bylo na mimořádné valné hromadě mateřské společnosti KOOH-I-NOOR holding a.s., kde bylo schváleno snížení základního kapitálu, současně Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

odsouhlaseno poskytnutí bezúročných půjček Ing. V.B. – 210 000 000 Kč a Ing. D.B., MBA – 45 000 000 Kč (konkrétní výše půjček byla uvedena až v následně uzavřených smlouvách o půjčce), které byly obratem použity na úhradu emitovaných dluhopisů žalobci. Téhož dne byla poskytnuta půjčka též Ph. Dr. Ing. V.B., Ph. D., a to od spol. GAMA GROUP a.s. ve výši 45 000 000 Kč, kdy i tato částka byla obratem použita na úhradu emitovaných dluhopisů a byla zaslána na bankovní účet žalobce. Dne 14. 12. 2012 následně došlo na základě rozhodnutí představenstva žalobce k zpětnému odkupu emitovaných dluhopisů o jmenovité hodnotě 100 000 000 Kč, přičemž na základě zpětného odkupu byly upisovatelům vráceny částky 70 000 000 Kč (Ing. V.B.), 15 000 000 Kč (Ph. Dr. Ing. V.B., Ph. D.) a 15 000 000 Kč (Ing. D.B., MBA). Částky 70 000 000 Kč a 15 000 000 Kč pak byly upisovateli Ing. V.B. a Ing. D.B., MBA vráceny zpět mateřské společnosti KOOH-I-NOOR holding a.s., čímž došlo k částečnému splacení jim poskytnutých půjček. Obdobně byla dne 14. 12. 2012 a 31. 12. 2012 částečně splacena půjčka Ph. Dr. Ing. D.B. Ph. D. společnosti GAMA GROUP a.s., zbývající část půjčky byla tímto upisovatelem splacena dne 21. 1. 2013 v částce 30 000 000 Kč, tuto částku si upisovatel půjčil od mateřské společnosti KOOH-I-NOOR holding a.s.

3. Daňové orgány na základě výše popsaného průběhu emisí dluhopisů dospěly k závěru, že v daném případě došlo na jedné straně k formálnímu splnění podmínky pro uplatnění daňového výdaje (nákladu), neboť formálně byly splněny veškeré zákonem stanovené podmínky pro akceptaci daňových nákladů (úroků z daňových dluhopisů) a na druhé straně (předmět nyní řešené věci) byla získána neoprávněná výhoda nezdanění příjmů fyzických osob – Ing. V.B., PhDr. Ing. V.B., Ph.D. a Ing. D.B., MBA, tedy spřízněných osob, v podobě výnosových úroků z dluhopisů dle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Z pohledu realizace běžných obchodních činností byly žalobcem podmínky dotčené obchodní činnosti pouze uměle vytvořeny a potlačují skutečný smysl a účel zákona o daních z příjmů. Přes formální splnění zákonných podmínek nedošlo k naplnění účelu a smyslu zákona o daních z příjmů, neboť žalobcem nastavené podmínky dotčené činnosti byly v rozporu s účelem tohoto zákona, čímž bylo naplněno objektivní kritérium zneužití práva. Vytvoření těchto umělých podmínek pak bylo umožněno propojeností osob podílejících se na transakci, čímž došlo k naplnění subjektivního kritéria zneužití práva.

II. Procesní postoj žalobce

4. Žalobce se se shora uvedeným závěrem daňových orgánů o zneužití práva neztotožnil a považuje jej za nezákonný. V projednávané věci nebyly splněny podmínky, jejichž kumulativní naplnění je pro aplikaci doktríny zneužití práva nezbytné. V dané věci nebylo prokázáno, že aplikace normy je v rozporu s cílem zamýšleným zákonodárcem a rovněž nebylo prokázáno, že hlavním cílem transakce je získání (nezamýšlené) daňové výhody umělým vytvořením podmínek pro její získání. K tomu žalobce s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu zdůraznil, že zákaz zneužívání práva musí být uplatňován nanejvýš restriktivně.
5. Žalobce v žalobě dále poukazuje na skutečnost, že korunové dluhopisy byly v rozhodné době zcela běžně užívány jak soukromým, tak veřejným sektorem (žaloba zmiňuje např. Ministerstvo financí ČR či ČD Cargo, a.s.) k financování dluhové potřeby a žalobce tak nedosáhl zákonem nepředvídané výhody. Zdanění dluhopisů s nominální hodnotou 1 Kč zakotvené v § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů je dle žalobce zcela racionálním

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

počinem, jehož účelem je zatraktivnění emise těchto dluhopisů pro investory, a tedy její usnadnění. Daňová výhoda pro investora spojená s tzv. korunovým dluhopisem byla dle žalobce zákonodárcem zamýšlená. S tímto se však žalovaný nijak nevypořádal, když posuzoval pouze hledisko subjektivní, namísto kritéria objektivního.

6. K samotnému testu účelu a cíle zákona se žalovaný vyjadřuje v napadeném rozhodnutí pouze omezeně (body 64 a 67 rozhodnutí). Žalobce se neztotožnil se závěry žalovaného, dle nichž účelem a cílem výše zmiňované právní úpravy byl ryze technický postup stanovení základu daně z příjmů vybíraných srážkou, při němž mělo být u vybrané skupiny cenných papírů dosaženo ekonomie zdanění. Naopak výkladu zastávaného žalobcem dle jeho názoru svědčí právě postup ministerstva financí, přičemž v jeho případě jde o praxi předkladatele legislativy upravující daně z příjmů. Dle žalobce se žalovaný nevypořádal s jeho námitkami stran naplnění testu účelu a cíle právní normy.
7. Financování společnosti žalobce prostřednictvím dluhopisů emitovaných spřízněným osobám je za splnění podmínek konkrétně stanovených zákonem o daních z příjmů v souladu s právem. Žalobce tímto způsobem legitimně financoval nahrazení části krátkodobého financování a potažmo svá dlouhodobá aktiva, která jím byla do té doby financována. Nahrazení stávajícího krátkodobého financování od mateřské společnosti emisí dluhopisů spojeným osobám nelze považovat za umělé. Žalobce v této souvislosti oprávněně vycházel z gramatického, systematického i teleologického výkladů § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Naproti tomu žalovaný dle názoru žalobce nepřipustně porušuje zásady právní jistoty, předvídatelnosti a legality a staví se nad zákonodárce.
8. V případě žalobce se nejednalo o formální či umělé operace postrádající jakékoli hospodářské a obchodní odůvodnění, žalobce totiž zamýšlel změnit způsob financování na dluhopisy, které upsal jejich držitelům, od kterých skutečně obdržel finanční prostředky, kterými v současnosti hradí úroky z dluhopisů plynoucí. Závěry žalovaného o chybějícím ekonomickém opodstatnění transakce, když získané finanční prostředky nebyly ihned použity jako investice či došlo ke snížení investičních výdajů žalobce po emisi dluhopisů, nejsou dle žalobce podloženy, když investiční aktivita je dlouhodobý proces ovlivňovaný mnoha faktory. Ničím nepodložený je dle žalobce i závěr žalovaného o absenci určení investice, která má být emisí financována. Posílení postavení a expanze na nové trhy jsou legitimními ekonomickými důvody emise.
9. Rovněž nesprávné je tvrzení žalovaného o nezískání nového externího zdroje financování. Je nepochybné, že se změnilo složení zúčastněných stran i podmínky financování. Externím financováním lze rozumět i financování od spojených osob. Zvolený způsob financování byl dle žalobce racionální, obvyklý a motivovaný ekonomickými důvody. Aplikace doktríny zneužití práva je proto dle žalobce v projednávané věci vyloučena.
10. Na základě uvedeného je navrhováno žalobou napadené rozhodnutí zrušit.

III. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě v první řadě uvedl, že posouzení toho, zda byly dodrženy podmínky § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů a toho, zda operace žalobce měly ekonomické opodstatnění nelze oddělovat, jak činí žalobce, když tyto dvě roviny spolu úzce souvisí.

12. K žalobcem namítanému smyslu § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů žalovaný s odkazem na důvodovou zprávu k zákonu č. 188/2011 Sb., kterým bylo včleněno dotčené ustanovení do zákona o daních z příjmů a s odkazem na odbornou literaturu, uvedl, že jeho účelem je čistě technický postup pro stanovení základu daně a daně z příjmů vybírané srážkou dle zvláštní sazby daně a jejich zaokrouhlování. Žalovaný v této souvislosti upozornil na novelu provedenou zákonem č. 192/2012 Sb., kterou byl způsob zaokrouhlování srážkové daně změněn tak, aby zdanění neunikly ani úrokové příjmy z korunových dluhopisů. Cílem novely č. 188/2011 Sb. tak nebylo osvobození úrokových příjmů z dluhopisů ve výši 1 Kč, jak tvrdí žaloba.
13. Žalobcem tvrzenému účelu zmiňovaného ustanovení v podobě ztraktivnění emise státních dluhopisů sloužících ke krytí státního dluhu, pak nemohou konvenovat ani operace související s emisí dluhopisů v případě žalobce. Tyto operace neměly žádné ekonomické opodstatnění a zjevně směřovaly pouze k získání daňové výhody, v projednávané věci tedy k úspoře upisovatelů dluhopisů na dani z příjmů fyzických osob (žalobce nesrazil daň využitím zaokrouhlení dle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů). Ani formální splnění příslušných podmínek automaticky nezakládá nárok na postup dle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, pokud splnění těchto podmínek bylo dosaženo postupem zjevně příčícím se jeho účelu.
14. Žalovaný odmítl žalobní tvrzení, dle něhož se k testu účelu a cíle zákona o daních z příjmů vyjádřil pouze omezeně a svá tvrzení nepodpírá. V projednávané věci bylo splněno kritérium, dle něhož se jednání žalobce a jeho následek příčí smyslu a účelu daňového práva. Ačkoli § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, byl formálně aplikován v souladu se zákonem, účel této normy naplněn nebyl, neboť v důsledku emise a vydání dluhopisů došlo k nezdanění úrokových příjmů plynoucích „spřízněným“ fyzickým osobám a ke snížení daně z příjmů právnických osob z důvodu „daňové uznatelnosti“ nákladových úroků, přičemž fakticky nedošlo k získání žádných finančních prostředků (nových externích zdrojů financování). Žalobcem nastolené jednání tak bylo dle žalovaného neopodstatněné. V této souvislosti žalovaný s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu připomněl, že při posuzování subjektivní podmínky zneužití práva je třeba současně vzít v úvahu všechny relevantní objektivní okolnosti věci. Jednání žalobce nemělo racionální opodstatnění a šlo o umělé vytvoření podmínek pro dosažení daňové výhody. Žalovaný posoudil vše nezbytně k závěru o naplnění objektivního i subjektivního prvku zneužití práva.
15. Ohledně otázky ekonomické důvodnosti emise dluhopisů žalovaný odkázal na odůvodnění rozhodnutí krajského soudu týkajících se doměřené daně z příjmů právnických osob ze dne 12. 10. 2021, č.j. 63 Af 4/2020-57 a ze dne 4. 1. 2022, č.j. 57 Af 12/2021-55, v nichž se krajský soud racionální operací po ekonomické stránce zabýval a konstatoval, že jediným důvodem těchto transakcí bylo vylákání daňové výhody žalobcem. Dle žalovaného ani v nyní projednávané věci není důvod se od těchto závěrů jakkoli odchýlit.
16. K žalobním námitkám žalovaný zdůraznil, že je třeba rozlišovat soukromoprávní pozadí a veřejnoprávní efekty počínání žalobce coby podnikatele. Obsah a sled jednotlivých kroků prováděných spojenými osobami a posouzení transakcí jako celku vede k závěru o účelovém zapojení dluhopisů do těchto transakcí a o umělosti celé situace.
17. Žalovaný dále nezpochybnil možnost financování podnikatelské činnosti prostřednictvím spojených osob, když tuto možnost nabízí přímo zákon. V projednávané věci však

žalovaný setrval na závěru, dle něhož dotčené transakce nebylo možné provést v případě „nespojených“ subjektů. Poukázal na neudržitelnost tvrzení žalobce, podle kterého je žalobce nezávislou entitou, kterou nelze spojovat s jednáním fyzických osob, které tvoří jeho orgány. Zásadní je dle žalovaného skutečnost, že se na celé transakci podílely výhradně jen spojené osoby, resp. společnosti jimi ovládané, které jsou současně jedinými upisovateli dluhopisů a které současně rozhodovaly a schválily půjčky svým osobám. Tyto osoby mají jednoznačný vliv na všechna rozhodnutí a kroky zainteresovaných společností.

18. Žalovaný setrval na svém závěru, podle kterého emisí dluhopisů nedošlo k získání nového externího zdroje financování, neboť se měnilo složení zúčastněných stran i podmínky financování. V projednávané věci došlo pouze k přesunu vlastních finančních prostředků v rámci koncernu, které fakticky pouze protekly přes bankovní účty upisovatelů. Žalobce žádné nové zdroje financování nezískal, došlo pouze k přeměně formy financování. Tvrzení žaloby o dlouhodobosti procesu investiční aktivity označil žalovaný za hypotetické a ničím nepodložené, ohledně tohoto tvrzení pak odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí. V této souvislosti pak žalovaný doplnil, že avizované snížení příspěvku do cash poolingů mateřskou společností nenastalo, resp. pokud nastalo, tak až v roce 2014 a ne v avizovaném rozsahu. Dle žalovaného žalobce navíc v letech 2012 – 2015 disponoval nerozděleným ziskem, který v obecné rovině může být rovněž jedním ze zdrojů financování činnosti. Žalobce neposkytl žádné vysvětlení, proč nevyužil tyto zdroje a k emisi dluhopisů přistoupil již koncem roku 2012, ačkoli měl uvedené finanční prostředky k dispozici přinejmenším do konce roku 2013, a to s nižší úrokovou sazbou než u dluhopisů emitovaných.

IV. Replika žalobce

19. Žalobce v replice ze dne 22. 6. 2022 opětovně dovodil nutnost důsledně odlišovat obě podmínky nutné pro naplnění doktríny zneužití práva a tyto řádně odůvodnit, přičemž důkazní břemeno v této věci leží pouze na správci daně.
20. Dále uvedl, že žalovaný nesprávně vyložil důvodovou zprávu k zákonu č. 188/2011 Sb. Rovněž k žalovaným užití odborné literatury, týkající se účelu a smyslu § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, žalobce uvedl, že dotčenou důvodovou zprávu dezinterpretuje.
21. Žalobce dále v souvislosti s posouzením ekonomických důvodů transakce ze strany žalovaného konstatoval, že subjektivní podmínka zneužití práva měla být posuzována pouze ve vztahu k nulovému zdanění úrokových výnosů, nikoli z důvodů, které souvisí s daňovou uznatelností úrokových nákladů žalobce.
22. Žalobce k tvrzení žalovaného stran nutnosti odlišovat soukromoprávní a veřejnoprávní efekty dotčených transakcí s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu konstatuje, že je naopak zapotřebí jednoznačně uznat právo poplatníka na minimalizování jeho daňové zátěže.
23. Žalobce setrval na závěru, dle kterého ekonomická odůvodněnost změny financování byla v řízení prokázána, a to bez ohledu na to, že se jednalo o financování od spojených osob.

V. Podstatný obsah daňového spisu

24. Protokolem ze dne 27. 2. 2019, č.j. 405173/19/2201-62564-307292 byla dle § 87 odst. 1 daňového řádu zahájena daňová kontrola daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2015, a to v rozsahu všech skutečností rozhodných pro správné zjištění a stanovení uvedené daně. Předmětem kontroly byla otázka oprávněnosti sražení daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně ve výši 0 Kč dle § 36 odst. 3 v návaznosti na § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů, ke které došlo v souvislosti s korunovými dluhopisy emitovanými v roce 2012 dle zákona o daních z příjmů včetně souvisejících účetních operací a jejich vlivu na hospodářský výsledek a základ daně. Kontrola byla zahájena poté, co žalobce k výzvě k podání dodatečného daňového tvrzení – vyúčtování daně vybírané srážkou dle zvláštní sazby daně, reagoval tak, že pro změnu daňové povinnosti neexistuje zákonný důvod. Do daňového spisu byly přebrány důkazní prostředky z kontroly daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2013, 2014 a 2015. Z nich plynou údaje týkající se financování koncernu KOOH-I-NOOR v rámci cash poolingů (zaštiťovaný spol. ČSOB a.s.) a organizační schéma této skupiny, kde mateřskou společností je KOOH-I-NOOR holding a.s. Hlavní společností mateřské společnosti je žalobce financovaný prostřednictvím cash poolingů z přebytků cash flow ostatních společností koncernu. Z bližšího vysvětlení podaného žalobcem dne 4. 8. 2017 v rámci ústního jednání se správcem daně (důkazní prostředky přebrané z řízení ve věci daně z příjmů právnických osob) se podává, že na základě rozhodnutí o snížení možnosti cash poolingů bylo řešeno, jak tento finanční zdroj nahradit, aby bylo mimo jiné možno realizovat zamýšlené akvizice - společnost TOZ Penkala (Chorvatsko) jednání v letech 2010-2016 (cca 80 000 000 Kč), spol. AERO (Slovinsko) jednání v letech 2011-2012, akvizice v Rusku jednání v letech 2012-2015, akvizice v Polsku jednání v letech 2015-2016 (60 000 000 Kč), spol. Seehaus (Německo) jednání v letech 2013-2015, BME Netolice v roce 2012 (245 000 000 Kč) a ODZ Olšany jednání v letech 2012-2014 (30 000 000 Kč). K tomu žalobce uvedl, že přesné vymezení potřeb finančních prostředků na akvizice není reálně možné. Předložena byla dále Smlouva o krátkodobém úvěrování uzavřená mezi žalobcem (mateřská společnost) a spol. GAMA GROUP a.s. (dceřiná společnost) dne 1. 5. 2009, na základě které mělo mezi uvedenými účastníky smluvního vztahu probíhat krátkodobé vzájemné financování. Dále byl předložen zápis z jednání představenstva spol. KOH-I-NOOR holding a.s. ze dne 8. 10. 2012, kde bylo projednáno snížení základního kapitálu mateřské společnosti v plánovaném rozsahu 300 000 000 Kč a v důsledku toho mělo dojít k omezení peněžních prostředků z cash poolingové struktury.
25. Výzvou ze dne 28. 6. 2019, č.j. 1670637/19/2201-62564-307292 vydanou dle § 92 odst. 4 daňového řádu byl žalobce vyzván k prokázání, že v souvislosti s vyplacením částky 12 000 000 Kč za zdaňovací období roku 2015, byla oprávněně sražena daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou podle zvláštní sazby daně ve výši 0 Kč dle § 36 odst. 3 v návaznosti na § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů. Na uvedenou výzvu žalobce reagoval podáním ze dne 16. 8. 2019.
26. Dne 11. 11. 2019 byl žalobce seznámen s výsledkem kontrolního zjištění č.j. 2201301/19/2201-62564-308292, k němuž se dne 27. 11. 2019 písemně vyjádřil, přičemž vyslovil nesouhlas se závěry správce daně. Dne 20. 5. 2020 byla žalobci zaslána Zpráva o daňové kontrole č.j. 1410470/20/2201-62561-307292 a v návaznosti na ní pak byl dne 25. 5. 2020 vydán dodatečný platební výměr č.j. 1427698/20/2201-51521-301229.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

27. V případě daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 2016 a 2017 byl žalobce výzvami ze dne 9. 4. 2019 vyzván k podání dodatečného daňového tvrzení. K výzvám žalobce dne 24. 4. 2019 uvedl, že pro změnu základu daně pro výpočet srážkové daně v souvislosti s výplatou úroků z dluhopisů, neexistuje zákonný důvod. Na tomto svém závěru žalobce setrval i ve vztahu k výzvám ze dne 28. 6. 2019 k odstranění vad podání dle § 74 odst. 1 v souvislosti s § 72 odst. 1 daňového řádu, z nichž se podává, že odpověď žalobce ze dne 24. 4. 2019 správce daně po materiální stránce posoudil jako dodatečné daňové přiznání k dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 2016 a 2017. Do daňových spisů za uvedená zdaňovací období byly přebrány důkazní prostředky z kontroly daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2013, 2014 a 2015. Dne 11. 11. 2019 zaslal správce daně žalobci sdělení, v rámci kterého konstatoval, že v souvislosti s výplatou úroků z dluhopisů došlo za období let 2016 a 2017 k porušení § 23 odst. 10 zákona o daních z příjmů a dále § 36 odst. 3 v návaznosti na § 36 odst. 2 písm. a) téhož zákona. Ke sdělení se žalobce vyjádřil podáním ze dne 26. 11. 2019, v němž setrval na svých dosavadních závěrech. Dne 7. 5. 2020 byly pod č.j. 1300876/20/2201-51521-301229 a č.j. 1305312/20/2201-51521-301229 vydány dodatečné platební výměry na daň vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 2016 a 2017.
28. Žalobce podal dne 5. 6. 2020 proti platebním výměrům odvolání, která byla žalobou napadeným rozhodnutím zamítnuta, a dodatečné platební výměry byly žalovaným potvrzeny. Žalovaný shrnul, že ačkoliv došlo ke splnění formálních podmínek pro sražení daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně ve výši 0 Kč dle § 36 odst. 3 v návaznosti na § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů, byl na základě konkrétních nestandardních okolností dotčených transakcí (operací stran emise dluhopisů odvolatele v roce 2012) učiněn závěr o zneužití práva. Žalobce dotčenými transakcemi nezískal nové finanční prostředky (jím tvrzený dlouhodobý zdroj financování), nýbrž se jednalo o ty samé finanční prostředky plynoucí od mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s., které pouze změnily podobu. Touto uměle vytvořenou potřebou a následnou transakcí tak došlo ze strany žalobce k vylákání daňové výhody v podobě výplaty úroků nezdaněných zvláštní sazbou daně dle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů spojeným osobám.

VI. Právní hodnocení krajského soudu

29. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“). Krajský soud rozhodl bez jednání, neboť pro takový postup byly splněny podmínky § 51 odst. 1 s. ř. s.
30. Žaloba není důvodná.
31. V prvé řadě krajský soud uvádí, že ve věci vedené pod sp. zn. 63 Af 4/2020 přezkoumával na základě žaloby žalobce rozhodnutí žalovaného, kterým byly potvrzeny dodatečné platební výměry, jimiž byla žalobci doměřena daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2013, 2014 a 2015. Krajský soud v uvedené věci posuzoval oprávněnost žalobcem uplatněných úrokových nákladů, jimiž snížil základ daně a daňovou povinnost Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Soud se v uvedené věci po zhodnocení skutkových okolností ztotožnil s daňovými orgány, že řetězec transakcí a úkonů žalobce provázející emisi dluhopisů postrádá ekonomický smysl a jde toliko o uměle vytvořenou situaci, jejímž účelem bylo vylákání daňové výhody v podobě uměle vytvořeného zadlužení žalobce nákladovými úroky. Tímto jednáním žalobce tudíž došlo ke zneužití práva a správce daně proto nemohl nákladové úroky z emitovaných dluhopisů uznat coby náklady ve smyslu § 24 zákona o daních z příjmů.

32. Kasační stížnost směřující proti uvedenému rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud rozhodnutím ze dne 31. 5. 2022, č.j. 4 Afs 376/2021 – 60 zamítl. Kasační soud se ztotožnil se závěry krajského soudu i daňových orgánů, podle nichž byl ve věci žalobce naplněn jak objektivní tak subjektivní prvek zneužití práva. Dle Nejvyššího správního soudu *„[ú]čelem jednání žalobce při emisi dluhopisů, který takto „zajistil“ své financování v podstatě opět financemi od společnosti KOH-I-NOOR holding a.s., bylo především získání daňového zvýhodnění skrze vynaložení nákladů na úroky z dluhopisů emitovaných v roce 2012 stěžovatelem. [...] Pokud transakce postrádá ekonomický smysl, svědčí to objektivně o tom, že tato činnost daňového subjektu nemá jiné vysvětlení než zajistit daňové zvýhodnění. Absence ekonomického smyslu transakce tudíž představuje objektivní prvek ve výše již zmíněném testu. Obstojí proto závěr krajského soudu, že objektivní kritérium je naplněno v případě, kdy přezkoumávaná činnost daňového subjektu postrádá ekonomický smysl a jejím účelem je toliko daňové zvýhodnění. Nejvyšší správní soud v souvislosti s argumentací stěžovatele, že absence ekonomického smyslu transakce odpovídá naplnění subjektivního kritéria, konstatuje, že absenci ekonomického smyslu transakce je třeba hodnotit ve všech souvislostech, tj. i v souvislosti se subjektivním prvkem a není na místě je od sebe striktně oddělovat. [...] K tomu pak kasační soud dále poznamenal, že z hlediska zneužití práva navíc nelze odhlédnout ani od okolnosti, že se jednalo o emisi tzv. korunových dluhopisů, u kterých bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč, neboť základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů. Finanční prostředky vynaložené stěžovatelem na úroky z dluhopisů přitom v posuzované věci obdrželi výše uvedení členové statutárních/dozorčích orgánů stěžovatele jakožto upisovatelé těchto dluhopisů.“*
33. V první řadě považuje krajský soud za vhodné ve stručnosti uvést právní základ projednávané věci. Žalobce dne 15. 11. 2012 na základě rozhodnutí valné hromady vydal korunové dluhopisy o celkové jmenovité hodnotě 300 000 000 Kč. Dluhopisem obecně rozumíme cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky odpovídající jeho jmenovité hodnotě jeho emitentem (§ 2 odst. 1 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech). Pojem „korunový dluhopis“ představuje zažitou spíše mediální zkratku používanou pro označení dluhopisů s nominální hodnotou jedna koruna. Jedná se o dluhopisy emitované zpravidla v období od 1. 8. 2012 do 31. 12. 2012 v takové jmenovité hodnotě, aby při aplikaci § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů ve znění účinném do 31. 12. 2012 a čl. IV bodu 2 přechodných ustanovení zákona č. 192/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč (základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů). Účelem emise korunových dluhopisů mělo být zajištění financování emitenta, který následně mohl uplatnit úrokový náklad, kterým snížil základ příjmové daně. Zákonem stanovená možnost emise dluhopisů tak představuje jakousi pobídku k financování podnikání získáním finančních prostředků dluhem z cizích zdrojů. Na straně upisovatele pak úpis dluhopisů představuje daňovou

optimalizaci v podobě absence daně z úrokového příjmu. Jinými slovy podstata emise korunových dluhopisů spočívala v nezdanění úrokových příjmů plynoucích z jejich emise, základ daně se vyměřoval samostatně za jednotlivé dluhopisy a nastavená transakce umožnila uplatnění nákladového dluhopisového úroku jako daňově účinného nákladu.

34. V projednávané věci byl žalobce emitentem korunových dluhopisů (k emisi došlo v roce 2012). Následně v rámci zdaňovacích období let 2015, 2016 a 2017 žalobce zdanil roční příjem fyzických osob (upisovatelů) ve výši 12 000 000 Kč plynoucí z úroků z dluhopisů srážkou podle zvláštní sazby daně ve výši 0 Kč, čímž neoprávněně získal výhodu nezdanění příjmů fyzických osob – spojených osob žalobce.
35. Žalobce ve svých podáních ve správním řízení i v žalobě vysvětluje opodstatněnost celé transakce spočívající v emisi dluhopisů, jejímž cílem mělo být nahrazení krátkodobého financování od dceřiné společnosti GAMA GROUP a.s. Dle žalobce byly transakce týkající se emise a úpisu dluhopisů provedeny v souladu se zákonem o daních z příjmů. Úroky vyplacené z dluhopisů byly ve všech kontrolovaných zdaňovacích obdobích zdaněny v souladu s cílem a účelem § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Daňové orgány však v řešené věci učinily závěr, že úpisem dluhopisů spojeným osobám došlo k uměle vytvořenému získání daňového zvýhodnění žalobce formou nezdanění výnosů z držby dluhopisů a formou nákladových úroků souvisejících s emisí korunových dluhopisů snižujících základ daně. Takový postup neodpovídá základnímu smyslu práva. Krajský soud se proto nejprve zabýval stěžejní otázkou v projednávané věci, kterou je (ne)prokázání zneužití práva.
36. Zákaz zneužití práva byl historicky ve své podstatě nepsaným obecným principem právním, který se normativně projevuje rovněž v právu veřejném. Teprve s účinností od 27. 3. 2019 byla zásada zákazu zneužití práva zakotvena výslovně v daňovém řádu (viz novela č. 80/2019 Sb.). Níže citovaná judikatura se tak zcela zřetelně promítla i v aktuální dikci § 8 odst. 4 daňového řádu, dle něhož platí, že při správě daní se nepřihlíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem rozhodným pro správu daní, jejichž převažujícím účelem je získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu.
37. V oblasti daňového práva je to ovšem především rozhodovací činnost soudů, která při posuzování jednotlivých případů dospěla k vymezení pojmu zneužití práva. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 -48, publ. pod č. 869/2006 Sb. NSS, definoval zneužití práva jako situaci, „*kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady lex specialis derogat legi generali vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz. Knapp, V.: Teorie práva. C. H. Beck, Praha, 1995, s. 184-185). Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu. Právo je jedním ze společenských normativních systémů; je tedy nerozlučně spjata s existencí společnosti, kterou svým regulativním působením významně ovlivňuje. (...) V tomto svém regulativním působení musí právo předkládat svým adresátům racionální vzorce chování, tedy takové vzorce, které slouží k rozumnému uspořádání společenských vztahů. To je příkaz nejen pro zákonodárce, ale i pro adresáty právních norem a orgány, které tyto právní normy autoritativně interpretují a aplikují; smyslu práva jako takového odpovídá pouze takový výklad textu právního předpisu,*

který takové uspořádání vztahů ve společnosti respektuje. Výklad, který by - při existenci několika různých interpretačních alternativ – racionalitu uspořádání společnosti pomíjel, nelze považovat za správný a závěr, k němuž dospívá, potom důsledně vzato nelze považovat ani za existující právo, a to z toho důvodu, že se přičií základnímu smyslu práva. Ostatně odedávna platí, že znát zákony neznamená znát jenom jejich text, ale především pochopit jejich smysl a působení; obdobné platí o právu samém. Při existenci několika interpretačních alternativ tedy takové chování, které není v souladu s požadavkem rozumného uspořádání společenských vztahů, je chováním protiprávním; takové chování může mít zároveň povahu zneužití subjektivního práva. “

38. Na tyto závěry Nejvyšší správní soud navázal např. v rozsudku ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007 - 108, dle něhož „[t]ímto prizmatem Nejvyšší správní soud pohlíží též na ta ustanovení zákona o daních z příjmů, jež vymezují daňově relevantní příjmy a výdaje daňového subjektu. Jestliže tedy ustanovení § 18 odst. 1 zákona o daních z příjmů stanoví, že předmětem daně z příjmů právnických osob jsou příjmy z veškeré jejich činnosti a z nakládání s veškerým jejich majetkem, má tím na mysli takovou činnost a takové nakládání s majetkem, které sleduje racionální účel, které tedy není samoučelné, resp. jehož jediným smyslem není právě snížení daňové povinnosti cestou obcházení daňových zákonů. Je tedy třeba pečlivě rozlišovat situaci, kdy daňový subjekt volí z různých do úvahy přicházejících alternativ, které mají svůj samostatný smysl, tu, která je pro něho daňově nejvýhodnější, což je legitimní, právem aprobovaný postup, od situace, kdy právě jediným smyslem dané činnosti či transakce je získání nelegitimního daňového zvýhodnění. Ve druhém případě se jedná, jak vyplývá z uvedeného rozsudku, o chování zákonem jen zdánlivě dovolené, která má však ve skutečnosti povahu chování protiprávního, a může za určitých okolností nabýt povahy zneužití veřejného subjektivního práva daňového subjektu, jemuž soudy ve správním soudnictví nemohou poskytovat ochranu. Tento obecný princip, formulovaný ve zmíněném rozsudku Nejvyššího správního soudu, jenž úspěšně prošel testem ústavnosti (usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 374/06), má své vyjádření i v zákoně o daních z příjmů, a to mimo jiné v ust. § 23 odst. 10 tohoto zákona, podle něhož se pro zjištění základu daně vychází, až na zákonem stanovené výjimky, z účetnictví vedeného podle účetních předpisů, pokud ovšem nedochází ke krácení daně jiným způsobem. Je tedy třeba rozlišovat rovinu formální, zachycenou právě v účetnictví, od roviny faktické, v níž je třeba sledovat mimo jiné pravý smysl a účel aktivit, k nimž se váží příjmy a výdaje daňového subjektu“ (důraz doplněn).
39. K výkladu zásady zákazu zneužívání práva významně přispěl i Soudní dvůr EU. V daňové oblasti nelze nezmínit rozsudek ve věci Halifax ze dne 21. 2. 2006, C-255/02. S odkazem na svoji předcházející judikaturu (rozsudky ze dne 11. 10. 1977, Cremer, 125/76, Recueil, s. 1593, bod 21; ze dne 3. 3. 1993, General Milk Products, C-8/92, Recueil, s. I-779, bod 21, a Emsland-Stärke, ze dne 14. 12. 2000, C-110/99, Recueil, s. I-11569, bod 51) Soudní dvůr EU uvedl, že použití právní úpravy Společenství nemůže jít tak daleko, aby zahrnovalo zneužívající praktiky hospodářských subjektů, tedy plnění, jež nejsou uskutečněna v rámci obvyklých obchodních podmínek, nýbrž pouze s cílem získat zneužívajícím způsobem výhody upravené právem Společenství. Znaky zneužití práva v oblasti daňového práva předtím výstižně vyjádřil ve stanovisku k věci Halifax generální advokát, jehož právní závěry Soudní dvůr EU fakticky přejal do svého rozhodnutí. „S odkazem na rozsudek ve věci Emsland Stärke uvedl (viz bod 67 stanoviska), že při posuzování zneužití práva je třeba stanovit, zda existuje kombinace objektivní okolnosti (i přes formální splnění podmínek stanovených dle pravidel Společenství, nebylo dosaženo účelu těchto pravidel) a subjektivního

prvku (cílem je získání výhody ze stanovených pravidel umělým vytvořením podmínek pro její získání). Jak uvedl generální advokát, není to úmysl, co je určující pro posouzení zneužití. Záleží především na tom, zda činnost objektivně nemá žádné jiné vysvětlení než zajistit daňové zvýhodnění (bod 70). Za předpokladu, že se zjistí, že tyto objektivní okolnosti existují, musí být přijat závěr, že osoba, která se dovolává doslovného znění ustanovení práva Společenství, aby uplatnila právo, které je v protikladu ke svým účelům, si nezaslouží takové právo mít (bod 71).“ (citováno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2011, č. j. 2 Afs 83/2010 – 68, podtržení doplněno).

40. Z uvedené rozhodovací praxe tedy mimo jiné vyplývá, že ke zneužití práva dochází v případě splnění dvou kumulativních podmínek. První (objektivní) podmínkou je, že ze všech objektivních okolností případu musí vyplývat, že **navzdory formálnímu naplnění podmínek daných zákonem nebyl naplněn účel dané právní úpravy**. Druhá (subjektivní) nezbytná podmínka zneužití práva spočívá v **existenci záměru získat výhodu plynoucí ze zákona umělým vytvořením podmínek pro její dosažení** „Hlavním účelem transakce ve smyslu rozhodnutí ve věci C-255/02 Halifax je takový její účel, který ve srovnání s případnými jinými dalšími jejími účely je natolik neporovnatelně významnější, že tyto ostatní účely ve své podstatě zastiňuje a zásadně marginalizuje, takže od nich lze při zkoumání hospodářského smyslu dotyčné transakce odhlédnout. Je na soudu (resp. správním orgánu), aby prokázal, že tímto hlavním účelem je získání daňového zvýhodnění. Dle citované judikatury je nutné zkoumat skutečný obsah a význam dotčených plnění. Lze přitom vzít v úvahu čistě umělý charakter těchto plnění, jakož i právní, hospodářské nebo personální vztahy mezi subjekty účastnícími se plánu na snížení daňové zátěže. (obdobně rozhodnutí ESD ve věci C-94/05 - Emsland-Stärke).“ (citováno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014, č. j. 6 Afs 156/2014 - 47, podtržení doplněno).
41. Nejvyšší správní soud se k charakteru a vzájemnému vztahu objektivního a subjektivního kritéria zneužití práva vyjádřil v již shora citovaném rozsudku ze dne 31. 5. 2022, č.j. 4 Afs 376/2021 – 60, v němž uvedl: „Objektivní prvek (kritérium) zmíněný ve výše uvedeném testu zneužití práva podle Nejvyššího správního soudu zahrnuje jednotlivé úkony a transakce provedené daňovým subjektem, které je třeba hodnotit jednotlivě i v souvislosti. K naplnění objektivního prvku dojde tehdy, pokud ze všech objektivních okolností (zejm. úkonů provedených daňovým subjektem) po jejich celkovém zhodnocení vyplývá, že postrádají ekonomický smysl a jejich hlavním účelem je získání daňového zvýhodnění. V takovém případě pak tyto zjištěné objektivní okolnosti provedených transakcí dále umožňují učinit závěr o záměru daňového subjektu získat daňovou výhodu takovýmto umělým vytvořením podmínek pro její dosažení. Na základě uvedeného má Nejvyšší správní soud za to, že rozhodující je zejména zjištění objektivních okolností transakcí svědčících o naplnění objektivního prvku testu, od něhož se poté odvíjí posouzení subjektivního prvku (záměru daňového subjektu). [...] Pokud transakce postrádá ekonomický smysl, svědčí to objektivně o tom, že tato činnost daňového subjektu nemá jiné vysvětlení než zajistit daňové zvýhodnění. Absence ekonomického smyslu transakce tudíž představuje objektivní prvek ve výše již zmíněném testu. Obstojí proto závěr krajského soudu, že objektivní kritérium je naplněno v případě, kdy přezkoumávaná činnost daňového subjektu postrádá ekonomický smysl a jejím účelem je toliko daňové zvýhodnění. Nejvyšší správní soud v souvislosti s argumentací stěžovatele, že absence ekonomického smyslu transakce odpovídá naplnění subjektivního kritéria, konstatuje, že absenci ekonomického smyslu transakce je třeba hodnotit ve všech souvislostech, tj. i v souvislosti se subjektivním prvkem a není na místě je od sebe striktně oddělovat.“ (podtržení doplněno)

42. V intencích shora nastíněných závěrů tuzemské judikatury i judikatury Soudního dvora, která je na projednávanou věc rovnocenně aplikovatelná, krajský soud přistoupil k posouzení otázky, zda daňové orgány dostatečně prokázaly naplnění znaků zneužití práva. Dospěl přitom k závěru, že důkazní břemeno v tomto ohledu unesly.
43. Ve věci nyní projednávané není sporným skutkový stav, obě strany se v projednávané věci shodly na průběhu událostí tak, jak jsou popsány v napadeném rozhodnutí, potažmo ve zprávě o daňové kontrole či kontrolním zjištění. Sporné je výsledné hodnocení tohoto skutkového stavu v rovině daňové, tedy zda se žalobce na pozadí emise a úpisu korunových dluhopisů a okolností tuto emisi provázejících dopustil zneužití práva tím, že v letech 2015, 2016 a 2017 zdanil roční příjem fyzických osob (upisovatelů – spojených osob žalobce) ve výši 12 000 000 Kč plynoucí z úroků z dluhopisů srážkou podle zvláštní sazby daně ve výši 0 Kč podle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů. V tomto směru proti sobě stojí tvrzení žalobce, dle kterého dotčené transakce týkající se emise a úpisu dluhopisů byly provedeny zcela v souladu se zákonem o daních z příjmů za účelem nahrazení krátkodobého financování financováním dlouhodobým a tvrzení žalovaného, resp. správce daně, podle kterých byl skutečným účelem uměle vytvořené transakce záměr získat výhodu v podobě nulového zdanění úrokových příjmů.
44. Krajský soud nyní stručně vylíčí a následně vyhodnotí ty skutkové okolnosti věci, které považuje za klíčové.
45. Primárním důvodem rozhodnutí o emisi a úpisu dluhopisů bylo rozhodnutí valné hromady mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s. ze dne 15. 11. 2012 v rámci které bylo rozhodnuto o snížení základního kapitálu mateřské společnosti až o částku 303 626 000 Kč, a to vzetím akcií z oběhu, kdy jediným akcionářem akceptujícím dne 7. 12. 2012 návrh veřejné smlouvy na odkup akcií, byl Ing. Vlastislav Bříza, jednalo se o objem 267 626 000 Kč. Důvodem systémového snížení základního kapitálu mateřské společnosti byla optimalizace kapitálové struktury. O tomto záměru mateřské společnosti dostal žalobce zprávu dne 12. 10. 2012, kdy manažer pro ekonomiku a finance současně přednesl možnosti zajištění financování žalobce za situace, kdy žalobce z důvodu snížení základního kapitálu mateřské společnosti přijde o cash poolingové financování plynoucí mu ze skupiny koncernu. Jako nejvhodnější alternativa financování bylo zvoleno dlouhodobé financování zajištěné emisí a následným úpisem dluhopisů, a to nejprve o jmenovité hodnotě 200 000 000 Kč, následně 300 000 000 Kč. Takto získané finance měly žalobci zajistit financování provozu a rozvojových akvizic. Následně došlo dne 15. 11. 2012 k vydání dluhopisů o celkové jmenovité hodnotě 300 000 000 Kč splatné v roce 2027, s pevným úrokovým výnosem 6 %. Jednalo se o neveřejnou emisi, kdy upisovatelem byly pouze osoby zvolené (zajištěné) žalobcem. Těmito upisovateli byli tři členové vedoucích orgánů mateřské společnosti – Ing. V.B., Ing. D.B., MBA a PhDr. Ing. V.B., Ph.D., jednalo se tedy o spojené osoby ve smyslu § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů. Dne 15. 11. 2012 došlo na základě rozhodnutí téže valné hromady mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s. k poskytnutí bezúročné půjčky Ing. V.B. a Ing. D.B., MBA – dle smluv o půjčce šlo o částky 210 000 000 Kč a 45 000 000 Kč. PhDr. Ing. V.B., Ph.D. si téhož dne bezúročně půjčil částku 45 000 000 Kč od sesterské společnosti GAMA GROUP. Veškeré uvedené půjčené finanční prostředky byly upisovateli ještě téhož dne (15. 11. 2012) připsány na bankovní účet žalobce coby úhrada upsaných dluhopisů. Následně dne 10. 12. 2012 rozhodlo představenstvo žalobce o zpětném odkupu dluhopisů o celkovém objemu 100 000 000 Kč, a to z důvodu nerealizované akvizice. Ing. V.B. tak byla dne 14. 12. 2012

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

žalobcem vrácena částka 70 000 000 Kč, Ing. D.B., MBA částka 15 000 000 Kč a PhDr. Ing. V.B., Ph.D. částka 15 000 000 Kč. Téhož dne Ing. V.B. vrátil mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s. jako splátku dluhu z titulu půjčky částku 70 000 000 Kč a Ing. D.B., MBA částku 15 000 000 Kč. Částka 15 000 000 Kč byla dne 14. 12. 2012 vrácena PhDr. Ing. V.B., Ph.D. na účet sesterské společnosti žalobce GAMA GROUP. Zbývající část dluhu uvedených upisovatelů vůči koncernu KOH-I-NOOR ve výši 200 000 000 Kč byla sanována nejpozději ke dni 25. 7. 2013, a to vzájemným zápočtem pohledávky koncernu z titulu půjček upisovatelům a závazku z titulu snížení základního kapitálu. Zbývající závazek KOH-I-NOOR holding a.s. vůči Ing. V.B. ve výši 67 626 000 Kč vzniklý z akceptace návrhu veřejné smlouvy na odkup akcií za účelem snížení základního kapitálu byl uhrazen až v roce 2014.

46. Jak vyplývá z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Halifax, pro posouzení, zda došlo ke zneužití práva je zapotřebí posoudit, zda byla kumulativně naplněna kritéria objektivní a subjektivní. Objektivní kritérium sleduje smysl a účel dotčené právní úpravy a je naplněno v případě, kdy přezkoumávaná činnost daňového subjektu postrádá ekonomický smysl a jejím účelem je toliko daňové zvýhodnění (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2022, č.j. 4 Afs 376/2021 – 60). Subjektivní kritérium spočívá v umělém vytvoření podmínek za účelem zisku daňové výhody a jeho posouzení se odvíjí od kritéria objektivního.
47. Tato kritéria tudíž nelze posuzovat odděleně, a to jak v případě daňové uznatelnosti nákladů ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o daních z příjmů tak v případě otázky zdanění příjmů plynoucích z úroků z korunových dluhopisů ve smyslu § 36 odst. 3 téhož zákona. Žalobce se mylí, pokud uvádí, že v otázce zdanění příjmů plynoucích z úroků z korunových dluhopisů by mělo být postupováno odlišně a obě kritéria by měla být posuzována odděleně, na sobě nezávisle. Odlišné posuzování kritérií zneužití práva v případě zdanění dle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů totiž odůvodnit nelze. Čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu v již shora zmiňovaném rozsudku ze dne 31. 5. 2022 konstatoval, že záměr daňového subjektu získat daňovou výhodu umělým vytvořením podmínek pro její dosažení (subjektivní kritérium) plyne právě ze zjištěných objektivních okolností provedených transakcí, jež postrádají ekonomický smysl a je jimi tímto popřen smysl a účel zákona (objektivní kritérium). Tento závěr přitom platí pro posuzování podmínek zneužití práva obecně, neboť konkrétní kroky daňového subjektu směřující k daňovému zvýhodnění se posuzují právě v kontextu ekonomické racionality takových transakcí. Kasační soud v dotčeném rozhodnutí neuvádí, že by tyto závěry platily pouze ve vztahu k daňové uznatelnosti nákladů podle § 24 odst. 2 zákona o daních z příjmů a takový závěr nelze z rozsudku dovodit ani implicitně, když Nejvyšší správní soud naopak pod bodem 31 uvedeného rozsudku výslovně uvedl: „[...] Z hlediska zneužití práva navíc nelze odhlédnout ani od okolnosti, že se jednalo o emisi tzv. korunových dluhopisů, u kterých bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč, neboť základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů. Finanční prostředky vynaložené stěžovatelem na úroky z dluhopisů přitom v posuzované věci obdrželi výše uvedení členové statutárních/dozorčích orgánů stěžovatele jakožto upisovatelé těchto dluhopisů.“
48. K otázce objektivního a subjektivního kritéria zneužití práva lze ve stručnosti shrnout, že daňové orgány v projednávané věci dospěly k závěru, že výše popsany řetězec transakcí a úkonů žalobce provádějící emisi dluhopisů postrádá ekonomický smysl a jde toliko o

uměle vytvořenou situaci, jejímž účelem je vylákání daňové výhody v podobě nulového zdanění úrokových příjmů spojených osob.

49. Krajský soud se s uvedenými závěry ztotožňuje. Klíčovým úkonem žalobce v dané věci byla emise a následný úpis korunových dluhopisů. Potřebnost tohoto úkonu žalobce v průběhu daňového řízení opakovaně zdůvodnil nutností nahradit stávající financování v podobě cash poolingů v rámci koncernu KOOH-I-NOOR financováním dlouhodobým. K omezení této formy financování mělo dojít v důsledku rozhodnutí mateřské společnosti KOH-I-NOOR holding a.s. snížit základní kapitál společnosti, jehož důsledkem je právě omezení financování cash poolingem v rámci koncernu. Důvod rozhodnutí mimořádné valné hromady o snížení základního kapitálu není zřejmý, tvrzená optimalizace kapitálové struktury nebyla v rámci jednání valné hromady ani v průběhu daňového řízení nijak blíže osvětlena. K tomu krajský soud doplňuje, že ke snížení základního kapitálu mateřské společnosti došlo již v minulosti, avšak bez reálné potřeby sanovat nedostatek finančních prostředků v rámci cash poolingů emisí dluhopisů. Žalobci se následně skýtalo několik možností, jak nahradit krátkodobé koncernové financování dlouhodobým financováním, přičemž ekonomický manažer žalobce z těchto možností z pochopitelných důvodů vyloučil veřejnou nabídku akcií, neboť vstup na burzu představuje administrativně i časově náročný proces. Již méně přesvědčivě bylo zdůvodněno vyloučení bankovního úvěrování, které představovalo do roku 2010 hlavní zdroj financování koncernu a v rozhodné době navíc nabízelo srovnatelnou úrokovou sazbu, jako tomu bylo v případě dluhopisových úroků. Navíc si lze jen těžko představit, že by se banka v případě takto lukrativního klienta vystavovala z důvodu vlastních dlouhotrvajících schvalovacích procesů riziku jeho ztráty. Žalobce na doporučení ekonomického manažera, který preferoval emisi dluhopisů třetím osobám, nakonec zvolil emisi korunových dluhopisů jako zdroj dlouhodobého financování.
50. Samotná emise a úpis korunových dluhopisů a bližší okolnosti s touto činností spojené pak vedou k jednoznačnému závěru o umělém navození situace, jehož jediným účelem bylo získání daňové výhody. Zcela zásadní pro posouzení naplnění kritérií zneužití práva je skutečnost, že emise dluhopisů byla neveřejná a samotný žalobce zprostředkující bance určil konkrétní subjekty, kteří budou upisovateli daného objemu dluhopisů. Jedinými upisovateli pak byly výhradně spojené osoby, tj. Ing. V.B. – předseda představenstva žalobce, Ing. D.B., MBA – předseda dozorčí rady žalobce a Ph. Dr. Ing. V.B., Ph. D. - místopředseda představenstva žalobce. Pokud se žalobce dovolává ekonomické opodstatněnosti dotčených transakcí, jimiž zdůvodňuje své počínání, pak právě propojenost jednotlivých aktérů jeho argumentaci významným způsobem oslabuje. Žalobce se sice v žalobě strohými závěry o odůvodněnosti jednotlivých událostí a finančních úvah pokouší navodit dojem legitimacy emise dluhopisů coby standardního instrumentu financování využívaného též např. ministerstvem financí, avšak toto základní východisko zcela opomíjí. Žalobce na jedné straně demonstrativně vyjmenovává konkrétní státní i nestátní subjekty, jež využily emisi korunových dluhopisů, na druhé straně však již nezmiňuje průběh vlastní emise, která nejenže proběhla neveřejně (tedy bez pobídky třetím osobám, jak navrhoval ekonomický manažer), ale žalobce sám vybral konkrétní osoby upisovatelů, kterými byly výhradně spojené osoby. Korunové dluhopisy bezpochyby jsou standardním instrumentem financování, účelem jejich emise je však zajištění externího zdroje financování, jako tomu bylo v případě žalobou zmiňovaného ministerstva financí či spol. ČD Cargo, a.s. (zde navíc k emisi došlo již v roce 2011, pozn.

soudu). V případě žalobce však tento účel naplněn nebyl, jak vyplývá z důkazů shromážděných v daňovém řízení.

51. Pokud krajský soud shora přiřkl zásadní význam zapojení spojených osob do řešeného řetězce transakcí, pak je třeba doplnit, že společnost žalobce jakož i mateřská společnost KOH-I-NOOR holding a.s. mají charakter rodinného podnikání, kdy v čele vedoucích orgánů těchto společností figurují v různých obměnách tři osoby (rodinní příslušníci) - Ing. V.B., Ing. D.B., MBA a Ph. Dr. Ing. V.B., Ph. D. Právě tyto osoby byly jedinými upisovateli dluhopisů a současně byly i těmi, kdo rozhodoval o snížení základního kapitálu mateřské společnosti, o emisi dluhopisů a dokonce i o půjčkách, které mateřská společnost upisovatelům dluhopisů poskytla. Pokud tedy záměrem emise dluhopisů bylo zajištění externího financování žalobce, pak tohoto cíle bylo lze dosáhnout emitováním dluhopisů třetím osobám, které by do fungování společnosti žalobce skutečně mohly přinést nový kapitál, nikoli pouze kapitál zatížený půjčkou od mateřské společnosti.
52. Jak již krajský soud zmínil, žalobce dotčený řetězec transakcí zdůvodňuje jeho ekonomickou odůvodněností. Nutnost zajistit namísto krátkodobého financování společnosti financování dlouhodobé jistě lze racionálně obhajovat, avšak jednání žalobce, který dlouhodobé financování zajistil ve své podstatě opět financemi od mateřské společnosti, nelze považovat za racionální ani ekonomicky odůvodnitelné. Pokud mateřská společnost na základě rozhodnutí valné hromady dala vzkázat ostatním členům koncernu, necht' si zajistí financování samostatně, neboť financování cash poolingem bude omezeno, pak se tak v případě žalobce nestalo, neboť jeho hlavním zdrojem financí byla stále mateřská společnost.
53. Celkový sled jednání zúčastněných stran a zejména zásadní zapojení spojených osob, které o všech zásadních transakcích, jež ve své podstatě tvoří ucelený řetězec finančních toků přelévajících se mezi společností žalobce, mateřskou společností žalobce a třemi vedoucími představiteli koncernu, rozhodovaly, považuje krajský soud za uměle vytvořenou situaci, jejímž jediným účelem je vylákání daňové výhody jak v podobě úrokových nákladů snižujících základ daně, tak v podobě nulového zdanění úrokových příjmů.
54. S načasováním emise dluhopisů v listopadu 2012, jakož i jejich žalobcem zvolenou nominální hodnotou ve výši 1 Kč, pak souvisí i její druhotný daňový efekt (řešený krajským soudem ve věci sp. zn. 63 Af 4/2020) spočívající v úrokových nákladech snižujících základ daně. Při posuzování znaků zneužití práva nelze jednotlivé daňové účinky příslušných transakcí (nyní emise dluhopisů) vzájemně oddělovat, neboť z tohoto pohledu tvoří jeden celek. Je zcela evidentní, že členové vedoucích orgánů žalobce činili veškeré shora popsané kroky právě za tím účelem, aby ještě na sklonku roku 2012 byla emise korunových dluhopisů uskutečněna. Krajský soud je toho názoru, že by žalobce k emisi dluhopisů v listopadu roku 2012 nepřistoupil, pokud by upisovateli nebyli přední představitelé společnosti. Nelze totiž přehlédnout, že finanční prostředky vynaložené žalobcem na úroky z dluhopisů se pouze přesunuly z faktické dispozice jeho vedoucích představitelů do rukou těch samých fyzických osob coby jediných upisovatelů dluhopisů žalobce.
55. V podstatě jediné smysluplné vysvětlení emisí dluhopisů a okolností tyto transakce provázejících na rozdíl od žalobce nabízí daňové orgány, a totiž že žalobce tímto postupem zamýšlel primárně vytvořit dlouhodobé zatížení vysokými nákladovými úroky, jež hodlal uplatňovat coby daňově uznatelné náklady ve smyslu § 24 zákona o daních z příjmů, a

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

zároveň zajistit nezdaněný příjem v podobě těchto úroků pro upisovatele dluhopisů. Případný další žalobcem nespécifikovaný dlouhodobý ekonomický efekt emitovaných dluhopisů pak měl pouze druhotnou povahu, a to obzvláště za situace, kdy žalobcem avizované akvizice realizovány nikdy nebyly. Jednalo se tedy o transakce bez reálného ekonomického významu, jejichž převažujícím smyslem bylo vytvoření podmínek pro získání daňové výhody jak žalobce, tak upisovatelů dluhopisů. Již z toho je patrný rozpor se smyslem zákona o daních z příjmů, neboť předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy z činností a nakládání s majetkem, které sledují racionální účel a nikoli pouze snížení daňové povinnosti. Mezi kroky žalobce a získáním daňové výhody je pak též jednoznačně patrná i příčinná souvislost, neboť bez nich by k získání popsané daňové výhody nedošlo. Podmínky pro aplikaci institutu zneužití práva ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu tedy byly naplněny. Daňové orgány dostatečně zjistily skutkový stav věci, který příslušným způsobem posoudily. Není pravdou, že by toliko popsaly nadstandardní okolnosti transakcí. Daňové orgány přehledně analyzovaly finanční toky a rozhodující roli žalobce (resp. jeho spojených osob), ze kterých učinily logický závěr, že žalobce prostřednictvím emise dluhopisů nezískal žádné finanční prostředky a byly tak naplněny podmínky zneužití práva. Žalobní argumentace, která pouze v obecné rovině poukazuje na standardnost využívání korunových dluhopisů coby zdroje financování a opakovaně pouze obecně poukazuje na ekonomické důvody emise dluhopisů, naproti tomu nebyla schopná toto posouzení relevantním způsobem zpochybnit. Totéž platí ve vztahu ke zcela argumentačně prázdnému konstatování o tom, že změnou financování došlo ke změně zúčastněných stran. Je pravdou, že financování holdingu bylo nově zajištěno jeho spojenými osobami, ty však na toto financování získaly prostředky opět pouze od žalobce.

56. Tento závěr pak vede nevyhnutelně k tomu, že správce daně nemohl přistoupit na žalobcem uplatněné nulové zdanění příjmů z úroků plynoucích z emitovaných dluhopisů.
57. Žalobce tak výše popsaným postupem sice formálně splnil podmínky § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, avšak tento postup zcela postrádal ekonomický smysl a jeho jediným účelem bylo daňové zvýhodnění, což lze dovodit z postupu žalobce, který činil konkrétní výše popsané kroky, aby tím dosáhl nejen nezdaněných příjmů plynoucích z úroků z dluhopisů, ale též daňově uznatelných nákladů ve smyslu § 24 zákona o daních z příjmů. Proto došlo k naplnění objektivního i subjektivního kritéria zneužití práva. Polemika žalobce stran účelu a cíle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů není relevantní. Jak již krajský soud uvedl shora, smysl a účel zákona je zapotřebí v každém jednotlivém případě posuzovat v kontextu racionality ekonomických operací, které dotčené transakce provázely. Ačkoli tedy byly podmínky § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů formálně naplněny, k tomuto naplnění došlo jednáním žalobce, které zcela postrádalo ekonomický význam – žalobce emisí dluhopisů nezískal externí zdroj financování, nýbrž došlo toliko k zacyklení finančních průtoků – smysl a účel zákona byl tímto postupem žalobce obejit a došlo tak ke zneužití práva. Takovému jednání nelze poskytovat soudní ochranu.

VII. Závěr a náklady řízení

58. Na základě shora uvedeného dospěl krajský soud k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

59. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšného žalovaného, v jeho případě nebylo prokázáno, že by mu v souvislosti s tímto řízením před soudem vznikly nezbytné náklady důvodně vynaložené nad rámec běžné úřední činnosti. Z toho důvodu mu krajský soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

České Budějovice dne 9. srpna 2022

JUDr. Tereza Kučerová v. r.

Předsedkyně senátu